

ДІЛО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 19., II. пав. Конто вочт. шваб. 26.729. Адреса тел.: „Діло—Львів“. Число телефону 565. Функція редакції не змінює.	ПЕРЕДПЛАТА в Австро-Угорщині: місячно . . . . . 5—К. чвертячно . . . . . 15— піврічно . . . . . 28— річно . . . . . 56— у Львові (без доставки): місячно . . . . . 4—К. чвертячно . . . . . 12— піврічно . . . . . 22— річно . . . . . 44— в Німеччині: місячно . . . . . 28—М. річно . . . . . 96— За зміну адреси платити ся 50 с.	Ціна оголошень: Редакція несе витрати на доставку листів до адресатів у Львові та в інших містах України. Оплата за доставку листів до адресатів у Львові та в інших містах України. Оплата за доставку листів до адресатів у Львові та в інших містах України.

Видат: Виданням Діло

Начальний редактор: Д-р Василь Панейко.

Українська Народна Республіка.

Львів, дня 12 листопада 1918.

З'єднання всіх українських земель в одну українську державу, — незалежна, самостійна, вільна Україна, — се ідеал, який освічував шлях усім українським поколінням, починаючи з часу українського національного відродження.

Тепер ми стоїмо безпосередно перед здійсненням цього ідеалу. Висловом цього є недільна ухвала Української Національної Ради, яка — ще перед записанням Державного Секретаріату — вложила на нього обов'язок: поробити потрібні заходи для з'єднання всіх українських земель в одну державу.

Як тільки українські землі бувшої австро-угорської монархії дістали змогу будувати своє власне державне життя, на всіх цих землях не було України, який не відчував би і не розумів би, що всі наші змагання повинні ми звернути для здійснення ідеалу державного з'єднання всіх українських земель.

Та коли одні стояли на тім, що шляхом до здійснення цього ідеалу повинно бути негайне проголошення прилучення українських земель бувшої австро-угорської монархії до існуючої наддніпрянської української держави, — інші заступали думку, що державне з'єднання всіх українських земель може наступити тільки таким шляхом, що ми тут, а наші закордонні брати там укріплять-муть українську державність в тій цілі, щоби в відповідній хвилі з'єднатися в один національно-державний організм.

Сей останній шлях — на який велить вступити Державному Секретаріату недільна ухвала Української Національної Ради, — вважаємо ми єдино правильним.

Бо що значило би негайне проголошення прилучення українських земель бувшої австро-угорської монархії до існуючої наддніпрянської української держави? Що тим самим найвищу державну владу і на цих наших землях мав би той сам гетьманський уряд, який з наддніпрянської України зробив найреакційнішу в світі державу з обмосковленим державним апаратом, — одним словом: відреставрував на Україні царську Росію.

Чи можемо ми негайно прилучитися до такої держави?

Побіч цього внутрішнього мотиву треба взяти під увагу також мотив міжнародний.

З огляду на те, що Австро-Угорщина перестала існувати та що на її місце вступили національні держави, утворені з її складових частей, — всі ті держави мусять мати заступництво на міжнароднім мировім конгресі. Мусять його мати й наша наддніпрянська Україна. Та чи буде воно признане наддніпрянській Україні, коли-б її як державу мав заступати гетьманський уряд, — уряд, утворений під опікою тих реакційних державних сил Німеччини, які в самій Німеччині вже зникли з лиця землі і яких західні держави за ніщо в світі не хотіли признати стороною на міжнароднім мировім конгресі? Отже може статися так, що наша наддніпрянська Україна може бути на міжнароднім мировім конгресі єдиним речником цілого українського народу. Чи маємо ми право зрікатися з цього вигляду, прилучаючись до існуючої над-

дніпрянської української держави і піддаючися гетьманському урядові?

Отсе мотиви, які заставили Українську Національну Раду вибрати шлях до здійснення ідеалу державного з'єднання всіх українських земель.

Се з'єднання може наступити тільки на тих національно-державних основах, на яких Українська Центральна Рада почала була будувати Українську Народну Республіку.

Наш Державний Секретаріат очевидно будувати-ме нашу наддніпрянську державу тільки як державу українського народу, на найширших основах народоправства.

За ті самі основи бореться в наддніпрянській українській державі все українське громадянство, зорганізоване під прапором Українського Національного Союзу.

Одні і другі підємо рішучо вперед, усуваючи перешкоди, які стоять на нашім шляху. З наших змагань зродиться з'єднана Україна — Українська Народна Республіка. *М. Л.*

На оборону західних окраїн України.

Київ, 8. листопада 1918.

У зв'язку з теперішніми подіями в західних українських землях, а передовсім у Львові, видав Український Національний Союз такий поклик:

Від Президії Українського Національного Союзу.

Громадяне! Західна частина нашого рідного краю, серце України — Галичина, в своїх змаганнях за волю переживає критичний момент. Зруйнована війною, спустана, окривавлена, вона напружує останні сили в боротьбі в Подляссях за створення своєї державної влади, але разом з тим мусять дати лад деморалізованому австрійському війську, що тікає з України, грабує, палить руйнує.

Громадяне! Треба допомогти рідній Галичині. Відрі, чесні українські серця мусять озватися. Ідїть з добровольчий корпус оборони Галичини і рягуйте наш Південь від руїни. Хто чим може, нехай допомагає грошми, харчовими продуктами, одежою, котрі здавайте до корпусу оборони, організуйте комітети допомоги, докажіть, що Ви сини героїчного народу.

За президію Головної Ради Українського Союзу голова *В. Вальченко*. За секретаря *М. Шаповал*.

Чорноморська фльота для України.

(УТА.) Севастополь, 8. ляд. 1918.

Німецьке командування передало офіційальному представникові морського міністерства Української Держави адміралови Клочковському охорону всіх без винятку кораблів чорноморської фльоти.

Завіщення оружя на Заході.

НІМЕЦЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА, 11. листопада (Урядово). Наслідком підписання договору про завіщення оружя застановлено сьогодні рано воєнні кроки на усіх фронтах.

В Німеччині республіка.

Берлін, 12. листопада.

Урядово доносять через радіо телеграфічну станцію в Науені:

В Берліні і в цілім ряді столиць інших держав німецького Союзу доконався суспільно-політичний переворот.

Державна власть перейшла в руки соціалістичних націй. Переворот доконався на загальну суспільну, без заволодіння господарського ладу і без проливу крові. В багатьох місцях команди військові без опору признали нову власть. Німецький міністер війни подався до розпорядимости нового правительства.

Між двома соціально-демократичними партіями — партією більшости (Шайдеман) і меншости (Лібкнехт) прийшло після переговорів до порозуміння, вислідом якого с кабинет, у склад якого входять: Еберт, Шайдеман, Ляндберг (від більшости), Гаазе, Дітман і Барт (від меншости). Також демократичні міщанські партії вислали своїх представників у склад кабінету як міністрів фахових, при бої котрих стоять по два товариші міністрів зі складу обох соціалістичних партій.

Провід у політичному кабінеті лежить у руках Еберта і Гаазего.

Правительство заявило, що головною журую його с тепер задержанне внутрішнього порядку і господарського життя.

Незначні ворохобні вірних цесареві офіцерів швидко зліквідовано.

Винувників в численних грабїжях остро покарано. Майже всі публичні льокалі відчинені. Праця у фабриках і робїтнях майже скрізь іде як звичайно.

НАУЕН, 11. листопада. Радіотелеграфічна станція в Науен с в руках робїтничо-жовіарської Ради.

Автанта проти польського імперіалізму.

(УТА). Будапешт, 8. листопада 1918.

Місцеві газети повідомляють, що англійсько-французько-американське військо зовсім не думає вступити на територію Угорщини. Чутки про військову допомогу союзників Польщі зовсім несправданні через те, що союзні держави думають, що на права польського народу жадний народ не робить замаху. Всі народи мають повне право самовизначення, тому замах поляків на політичні права українців у Східній Галичині, Холмщині й Підлясся нічого иншого крім здивування в культурних державах викликати не може. Програма Вільсона крианє всім народам без винятку право самовизначення в його етнографічних границях. Цьому суперечать зовсім тактика й домігання польського правительства. Польське правительство повинно не тільки домагатися для польського народу самовизначення, воно мусять признати його українцям у Галичині, Холмщині, Підлясся, Литовцям і Білорусам.

Чехія — член автанти

Київ, 7. листопада 1918.

З Женеві доносять, що на воєнній конференції в Парижі Клемансо заявив про вступлення Чехії в число союзників. Чеський представник перший раз прийняв участь у засіданнях воєнної ради автанти.

„Не роби другому того, що тобі не миле!“

Протест Української Національної Ради
в Парижі.

(УТА.) Женева, 8. листопада 1918.

По відомостях французьких газет Українська Національна Рада в Парижі звернулася до президента Вільсона й союзних правительств з протестом проти насилья Польків над Українцями в Східній Галичині, Холмщині й Підляшю. В протесті говориться: „в цей час, коли всі народи забули уже давно про свої імперіалістичні стремління, польський народ, який до піро кілька місяців живе самостійним політичним життям, хоче вирвати святе право кожного народу, також українського народу за його самовизначення. Увесь культурний світ повинен прилучитися до голосу протесту українського народу і сказати полякам: „не роби другому того, що тобі не миле“.

Установлення влади У. Н. Р. в краю.

Винники.

Дня 1. листопада 1918. рівночасно з проголошенням Української Держави відбулися у Винниках збори Українців, на яких вибрано українським повітовим комісарем проф. Пилипа Миська, й він обняв з дня 1. листопада, 1918. верховну владу у винницькій (судовій) повіті.

Комісаріят зарядив перейняти урядів і військових інститутів на річ Української Держави та перевів організацію війська в цілій повіті. Військовим командантом місцевого кур'єра став сотник артилерії Володимир Бородевич, його заступником бувчужий Теодор Михайл в.

Секретарем Комісаріату іменований Володимир Домазер, урядником Василь Деер й. При Комісаріаті утворився Повітовий Харчовий Уряд з Євгеном Гавришом на чолі.

Нота У. Н. Р. до Вільсона.

Пане Президенте!

Підписане тимчасове правительтво зєднаних в самостійну державу українських областей дотеперішньої австро-угорської монархії має честь отримати від Вас, Пане Президенте що по мисли проголошеного Вами права самоозначення, український народ австро-угорської монархії на своїх установчих національних зборах у Львові дня 19. жовтня ц. р. постановив покласти до життя Українську Національну Раду і створити з українських областей дотеперішньої австро-угорської монархії самостійну Українську Державу. Українська Національна Рада уконститутувалася тим пособом, що вибрано Виконавчий Ввід, зложений з 9 членів, котрий має вести як провізоричне правительтво справи Української Держави.

Підписане правительтво має честь в імені цієї нової Української Держави на ноту пана державного секретаря Зєднаних Держав, звернену до властиво неіснуючого вже уряду закордонних справ австро-угорської монархії дня 18. жовтня ц. р. — на ноту, котра в дійсности була звернена до народів бувшої австро-угорської монархії, відповісти ось як:

В згаданій ноті австро-угорській державі як такій відмовляється права до переговорів що-до переговорів і миротих переговорів тому, що Чехо-Словаки й Південні Славяне знаходяться на всенній столі й що тільки ті народи мають право рішати про свою долю. Про інші народи, між ними і про український народ, котрий в межах бувшої австро-угорської монархії числять понад 4 і пів мільйонів душ, в ноті не згадано. Не можуть поминути мовчки Українці бувшої австро-угорської монархії того, що ріжниця, яку зроблено між народами, які входять на всенній столі, й іншими народами монархії невідомо їх вправила, бо хоч з одного боку таке розріжнення було би що-до питання про завішення оружя до деякого ступня оправдане; то з іншого боку не можна відомити цього з проголошеного Паном Президентом іменю самоозначення всіх культурних націй, — зокрема, коли розходиться о створення союзу вільних народів і тривалого миру в Європі на підставі національної й демократичної свободи.

Український народ має тому повну підставу думати, що може примітити до себе проголошені Паном Президентом права самоозначення. Підписане тимчасове правительтво українського народу австро-угорської монархії побоюється, що неможливість трактування поодиноких народів

цієї монархії можна звести до того, що деякі в народів цієї монархії з власною шкодою не по інформували як слід широкого політичного світа про своє існування і свої цілі; нехай нам буде отже вільно на цім місці звернути увагу на деякі моменти, що відносяться до українського народу.

Український народ творив від IX. до половини XIII. ст. могутню самостійну старинну Київську Державу, котра простягалася від Сяну по Дон, а на полудне аж до Чорного моря. Ця могутня держава, культурний осідок на тодішнім Столі Європи, розпалася в XIII. ст. тільки dlatego, що на неї часто нападали й цілковито вуйнували азійські та кочуючі племена. Сусідні держави, а саме Польща й Московщина або т. зв. Великокорсія, котрі знаходилися в кращім положенню, використали прикре положення поваленої держави тим способом, що прилучили до себе часті Київської Держави, щоб акції в Андрусівськім договорі 1663 р. Київську Державу, вже тоді звану Україною, між себе поділити.

Як Польща, так і Московщина нищили й використовували цей багатий край і брутальним способом гнобили український народ. Польські великі земельні власники загарбували силою цілі простори Української Землі, а Московщина пішла так далеко, що просто заборонила українську літературну мову.

По розборі Польщі дісталася під Росію і решта України з відміною теперішньої Східної Галичини, котру прилучено до австрійської держави.

Українці боролися постійно цілі сотки літ проти національного гнету; вони заснували над Дніпром особну козацьку республіку, котра була організована на широкій демократичній основі в вибиранні гетьманом. Цьому державному організмови удалося в XVII. ст. під пануванням гетьмана Хмельницького й Дорошенка вибрати під свою владу всі українські землі, ба навіть в короткім часі цілковито їх освободити. Однак цю організацію вороги в часом ослабили, а російська царця Катерина II. скасувала її цілковито. — При тім треба замітити, що український народ того часу витворив сам з себе правдиво демократичну й республіканську державну організацію, котра в XVII. і XVIII. ст. одиноко в цілій Європі існує, і що український народ уже тоді мріяв про демократично-конституційну форму правління, загального здійснення якої сподіватися можна щойно наслідком страшної борні народів.

Тепершья світова війна принесла з собою також цілковиту війну в положенню українського народу. Одним з найбільших чудес великої борні народів було воскресіння 40-мільйонного українського народу, котрий сягає тепер своє величне відродження.

Внутрішній розпад штучно і силою сповної царської Росії використав український народ на те, щоб уконститутуватися як самостійна демократична, республіканська держава з столицним городом Києвом і відбудувати давню Київську Державу.

І хоч зовнішня форма, в якій проявилася звагання до свободи, на всюдю одобрено й хоч молода держава мусіла підчинитися зовнішнім чинникам, на всякий випадок можна надіятися, що воскресія Українська Держава буде існувати і що по мисли Паном Президентом проголошеного права самоозначення народів займає місце в союзі вільних народів. Сподіватися цього треба тим більше, що лежить це в інтересі загального світового миру, щоби не створено на сході Європи давнього величчя, котрий мусів би знову викликати імперіалістичні звагання.

Через створення самостійної Київської Держави — увільнено 40 мільйонів Українців від Збруча по Припять і по ріку Дон, а 4 і пів міль. Українців бувшої австро-угорської монархії, не зважаючи на ідеал зєднання всіх українських земель в одну незалежну Українську Державу, zostалися все ще поза межами державної України. Доля цієї частини українського народу, котрий так сильно змагає до свободи, лежить нам головно на серці, тому що його будучина все ще невесела і все ще тяжко й немилосердно гноблять його національні вороги Польки й Мадяри.

Ця значна оспорювана національна область Українців у бувшій Австрії обіймає такі краї: так звану Східну Галичину від ріки Сяну в границях містами Ярослав, Сянік аж по ріку Збруч в столицню Львовом — далі північно-східну часть Буковини з містами Чернівці, Старшини та Серет аж по ріку Серет і північну сусідню часть так званого Угорського Королівства з комітатами Мугачів та Унгвар. Ця зовсім одновільна область теорити спадщину цілої великої української нації й всі природні й історичні права промовляють за тим, щоб ця українська область населення була віддана зовнішньому та повній суверенній українській нації.

В дубу старій Київській Державі належа-

ла до неї ціла вище згадана область і Ярослав Мудрий, син великого князя київського Володимир Великого, був тим, шр належних місто Ярослав над рікою Сяном як на західній границі держави від сусідньої, тогочасної Польщі. По уладку Київської Держави утворилося на згаданій області самостійне старо-українське князівство галицько-володимирське з Холмом, Галичем, Перемишлем і Львовом як в столицними городами, яке то князівство потому від Данилом за згодою римського папи в 1254 р. перетворилося на королівство Галицьке (звідки назва Galizien. краще Halitschien).

Прявній XIII. столітї змерла пануюча родина Романовичів і не дало припад до того, що по незвичайно плодотвору країну витяглась з одного боку жадна рука Мадярів, а друготою Польків, аж накінець Галичину по кількох повстаннях місцевої української людности зайняли Польки.

Панування Польщі зробило український народ злидарем на рідній землі. Найбагатіші земські постлости зрабували по-просту польські старости (феодалні пани в військовою та адміністративною владою). Свобідне сільське населення закріплено, українські міста зашто польськими урядниками, ремісниками й іншими польськими зайшлими елементами, на основі особних, королівських привілеїв.

В 1772 р. з першим поділом Польщі влучено Галичину-Володимирію до австрійського царства, як особний коронний край. Цей коронний край бував з огляду на подаляючу більшість місцевого українського населення розвинувся в цілому певністю до автономної, української провінції, колиб не були зайшли нові переваги у внутрішнім розвитку австрійського царства, що видала український народ в йогож землі на поталу польській меншости.

В 1793 р. саме придбала Австрія часть польського королівства, а саме Велике Князівство Краківське з округою, та князівство Освенцімське й Заторське, що на основі шенбрунського договору з 1809 р. а потім по новозв'язанню так званої краківської республіки в 1846 р. було влучене акції до австрійського царства. Ці області названо потому іше евідисо Новою, — а описі Західною Галичиною, по чім удалося польській аристократії, що тішилася все великою ласкою династії Габсбургів, — перекопати імператора Франца Йосифа I., щоб злучив дорогою „окрота“ Галичину з польським великим Князівством Краківським, та зєднаними князівствами Освенцімським та Заторським, не зважаючи на завзяті протести українського народу в 1861 р., — в одну адміністративну область під офіційною назвою: „Королівство Галичини та Льодомерії“ (Українська Володимирія при Бузі) й тим робом утворено в цілому краю штучну польську більшість й гегемонію.

Так знову віддано край без захисту та помочі Полькам, найлютішому споквітчому ворогові української нації.

П'ятдесят літ накиненого співжиття з Польками під Австрією, — творять перод безперервної боротьби українського народу проти польських гнобителів, що з допового центрального правительства загарбували собі всю адміністрацію краю, та наверх витверули печат польськості на урядях і містах. Поруч з тим ішло соціальне використання української народньої маси в бору підвираних усіми засобами великих землевласників, так званої польської шляхти.

Все таки удалося українському народові, не зважаючи на все те, витворити із себе численну інтелігенцію, просто вимусити заложення більшого числа середних шкіл в українською викладовою мовою, й накінець волякати до життя імполанції, обіймаючи цілий край господарські організації. Національна академія наук під назвою Наукового Товариства ім. Т. Шевченка довершила великої культурної праці народу, що бореться за своє знання.

Година визволення вибила для тої часті української нації тоді, коли наслідком воєнних випадків Вами проголошеного права на самоозначення стара й порохня будівля австро-угорської держави почала розвалитися на свої природні складові часті. Так само, як інші браття в Росії використали розпад царської держави, щоб проголосити та організувати Українську самостійну, суверенну державу, так само покористалися Українці Австро-Угорщини внутрішнім розпадом Австро-Угорщини, щоб на національній розпадом Австро-Угорщини, щоб на національній зібранню в дня 18. жовтня покласти українську конституванту, що дня 19. жовтня влучили українську область дотеперішньої австро-угорської монархії проголосила самостійною українською державою з Львовом як столицню.

Заснування цієї нової держави нотифікується отсим Паном Президентом з боку Витонічного Виду України Національної Ради як провізоричного правительства.

